

**ZNACZENIE WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ REGIONÓW
DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGII LIZBOŃSKIEJ**

**Przemówienie Prof. Danuty Hübner, Komisarz ds. Polityki
Regionalnej, podczas konferencji**

**"Od inicjatywy INTERREG do Europejskiej Współpracy
Terytorialnej"**

Warszawa, 9 listopada 2006

Szanowni Państwo,

Przede wszystkim chciałabym bardzo podziękować za zaproszenie do udziału w dzisiejszej konferencji.

Polska, która graniczy z nowymi i starymi państwami członkowskimi, posiada granicę morską z państwami Morza Bałtyckiego oraz długą granicę lądową z sąsiadami Unii Europejskiej: Rosją, Ukrainą i Białorusią, jest doskonałym miejscem do dyskusji na temat współpracy transgranicznej oraz związków między regionami wynikającymi z ich położenia geograficznego. Dlatego cieszę się, że będę miała dzisiaj okazję do rozmowy na ten temat z ludźmi, którzy od dawna blisko współpracują zarówno z sąsiednimi regionami jak i państwami. Wasze doświadczenie we współpracy na rzecz wsparcia wzrostu gospodarczego i rozwoju może służyć jako dobra podstawa dla naszych przyszłych wspólnych działań.

Dobiega koniec okres realizacji obecnych Programów INTERREG, trwają przygotowania do uruchomienia nowej generacji programów w ramach Celu Trzeciego polityki regionalnej - Europejskiej Współpracy

Terytorialnej. Nowy cel umożliwi szerszy zakres geograficzny współpracy, zapewni bogatsze spektrum narzędzi umożliwiających jego wdrożenie oraz więcej środków finansowych niż kiedykolwiek wcześniej (9 miliardów euro).

Wyzwaniem dla Państwa będzie konieczność przygotowania nowych, ambitnych programów współpracy, dla których kluczowymi słowami będą konkurencyjność oraz innowacja. Odzwierciedlają one istotę nowej polityki regionalnej, która w latach 2007-2013 ma stać się głównym wspólnotowym instrumentem stymulującym modernizację gospodarki europejskiej poprzez działania skierowane na pobudzenie wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i konkurencyjności na poziomie gospodarek regionalnych i lokalnych.

Mieliśmy wiele spotkań na ten temat i chyba panuje powszechna zgoda, że polityka regionalna Unii jest szczególnie predestynowana do promocji modelu rozwoju gospodarczego opartego na innowacji. Jedną z jej kluczowych zalet jest specyficzna, oparta na partnerstwie, kultura zarządzania - która wzmacnia sprawność działania instytucji i popularyzuje najlepsze praktyki w tej dziedzinie.

Partnerstwo między głównymi aktorami zaangażowanymi w politykę regionalną, przyczynia się do postępu dialogu społecznego i mobilizuje działania wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Ułatwia ono również sprawne podejmowanie decyzji oraz ich legitymizację. Polityka regionalna najlepiej mobilizuje lokalne umiejętności i wiedzę oraz przyczynia się do powstawania innowacyjnych pomysłów.

Mówię o tym, dlatego, że bardzo ważne jest opracowanie dobrych programów współpracy terytorialnej, które w pełni będą wykorzystywać te atuty polityki regionalnej. Ich przygotowanie stanowi szczególne wyzwanie.

Po pierwsze, dlatego że zasoby finansowe dla każdego programu są przydzielane przez poszczególne państwa członkowskie z ich zasadniczej puli środków na rzecz programów współpracy transgranicznej. Brak znajomości dokładnych kwot pieniężnych przeznaczonych dla konkretnego programu może stanowić wrażliwy punkt negocjacji pomiędzy partnerami, szczególnie, jeśli instytucje przygotowujące program po jednej stronie granicy zamierzają przeznaczyć znacząco mniej funduszy na programy współpracy niż ich partnerzy po jej drugiej stronie.

Po drugie, wielonarodowa natura tej współpracy nieuchronnie oznacza pojawianie się szczególnych, specyficznych wyzwań (np. organizowanie spotkań komitetu programującego, rozwiązanie kwestii języków roboczych, przydzielenie odpowiedniej liczby pracowników, uzgodnienie odpowiedniej struktury zarządzającej programem).

Niemniej jednak, jestem przekonana, że programy realizowane w zakresie Europejskiej Współpracy Terytorialnej - których na dzisiaj planujemy łącznie 81 - odegrają istotną rolę w procesie modernizacji gospodarczej UE.

Po pierwsze, dlatego, że nowe regulacje wspólnotowe dotyczące polityki regionalnej gwarantują, że przyszłe programy współpracy transgranicznej będą skoncentrowane na tym, co stymuluje innowację: rozwój wiedzy, przedsiębiorczości, rozwój małych i średnich

przedsiębiorstw oraz handel transgraniczny. Jej rozwój ułatwia też lepszy dostęp do sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych.

Po drugie, Europejska Współpraca Terytorialna odegra istotną rolę w modernizacji gospodarczej, ponieważ programy współpracy międzynarodowej, takie jak np. realizowane w regionie Morza Bałtyckiego, mogą wspierać instrumenty generujące innowację, między innymi poprzez działania na rzecz już istniejących klastrów oraz tworzenie nowych, a także poprzez działania na rzecz sieci współpracy. Już obecnie, w ramach realizowanego obecnie programu INTERREG III B dla regionu Morza Bałtyckiego, możemy znaleźć przykłady tego rodzaju projektów.

Mam tu na myśli chociażby "Kampus Wirtualny Morza Bałtyckiego" (Baltic Sea Virtual Campus).

Innym projektem jest "Connect BSR" (Baltic Sea Region), zorientowany na rozwój klastrów zgodnie z modelem potrójnej spirali. Potrójna spirala to podejście oparte na powiązaniu władz regionalnych, biznesu i instytucji naukowych.

Mam nadzieję, że zgodzą się Państwo ze mną, że dla realizacji działań na rzecz odnowionej Strategii Lizbońskiej, kluczowe znaczenie ma wymiana najlepszych praktyk i doświadczeń oraz stały rozwój instrumentów służących tej wymianie. Z tego względu, przedstawiłam wczoraj na posiedzeniu Komisji Europejskiej nową inicjatywę, "Regions for Economic Change", mającej na celu promowanie najlepszych rozwiązań w zakresie modernizacji gospodarczej lub innowacyjności regionalnej, w szczególności wśród regionów mających mniejsze doświadczenie w zakresie współpracy terytorialnej. Inicjatywa jest kontynuacją funkcjonujących już w ramach Europejskiej Współpracy

Terytorialnej instrumentów polityki regionalnej – Programu Współpracy Międzyregionalnej (INTERREG IIIC) oraz Programu URBACT. Oba te programy staną się częścią inicjatywy.

W ramach inicjatywy "Regions for Economic Change":

- Regiony i miasta będą mogły stworzyć i zorganizować sieci współpracy wokół problematyki modernizacji gospodarczej. Lista zaproponowana przez Komisję liczy około 30 tematów.
- Ustanowiony zostanie pomost pomiędzy pilotażowymi programami wymiany doświadczeń a programami należącymi do głównego nurtu polityki regionalnej. Biorące udział w inicjatywie regiony i miasta będą poproszone o zobowiązanie się do aktywnego wdrożenia rezultatów najlepszych rozwiązań w ramach głównych programów operacyjnych.
- Szczególny nacisk zostanie położony na komunikację, co pozwoli na jak najszerszą popularyzację wyników inicjatywy. Zostanie utworzona specjalna strona internetowa oraz będą wydawane publikacje. Co roku organizowana będzie konferencja dotycząca Regions for Economic Change, podczas której przyznawane będą nagrody dla najlepszych projektów z zakresu modernizacji gospodarczej.
- Inicjatywa będzie też zawierać opcję tzw. "szybkiej ścieżki". Komisja Europejska będzie tutaj głównym wnioskodawcą (inicjatorem) w organizowaniu dobrowolnych sieci współpracy. Zapewni wsparcie techniczne i, jeśli będzie to potrzebne, wsparcie administracyjne.

Moim zamiarem jest uruchomienie, jeszcze przed końcem tego roku, pierwszej sieci współpracy skupionej wokół priorytetu "Szybsze wprowadzenie innowacyjnych pomysłów na rynek" (Bringing innovative ideas faster to the market). W ramach tego priorytetu, będziemy pracować nad sposobami ułatwienia wykorzystania wyników badań naukowych w tworzeniu nowych, innowacyjnych produktów i usług, włączając w to możliwości wdrożenia rozwiązań, które są efektem takich programów jak Program GALILEO.

Kolejnym obszarem w ramach, którego proponujemy istotne zmiany w przyszłych programach współpracy, to ich struktury zarządzania. W celu wsparcia uczestników programów współpracy, wprowadziliśmy nowy instrument o nazwie Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT). Oferuje on możliwość utworzenia transgranicznej osoby prawnej powołanej do realizacji bądź programów współpracy bądź konkretnych projektów i może zostać utworzone bezpośrednio przez zainteresowanych, bez potrzeby zawierania porozumień dwustronnych pomiędzy państwami członkowskimi.

Podstawową zasadą działania EUWT jest wyeliminowanie wszelkiej dyskryminacji ze względu na istnienie granicy – współpraca między władzami regionalnymi po obu jej stronach powinna być możliwa w takim samym zakresie jak współpraca między władzami regionalnymi w tym samym kraju.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej będzie mogło pełnić rolę władzy zarządzającej, odpowiedzialnej za wdrażanie całego programu współpracy. W tej roli, Ugrupowanie będzie mogło prowadzić

działalność jak każda inna władza zarządzająca, mając dodatkowy atut faktycznej, wspólnej reprezentacji podmiotów po obu stronach granicy.

Poza znaczeniem politycznym, jakie związane jest z utworzeniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej, oferuje ono także szeroką gamę praktycznych rozwiązań, żeby wspomnieć tylko uproszczone procedury zatrudniania pracowników realizujących program. Ponadto, EUWT będzie mogło także zarządzać indywidualnymi projektami. Komisja przewiduje, że EUWT będzie mogła zostać powierzona funkcja instytucji zarządzającej transgraniczną linią transportu publicznego, lub nawet szpitalem położonym blisko granicy.

Nie będziemy oczywiście zalecać ani nalegać na przyjęcie konkretnego sposobu wykorzystania nowego instrumentu, jakim jest EUWT: powinien on być postrzegany jako elastyczna formuła, dostępna dla wszystkich zainteresowanych, którzy sami, w kontekście własnych potrzeb na poziomie lokalnym, dokonają oceny, czy i w jaki sposób najlepiej z niego skorzystać. Ciekawa będę Państwa ocen i doświadczeń ze współpracy w ramach Ugrupowania.

Szanowni Państwo,

Na koniec chciałabym podzielić się kilkoma refleksjami na temat obecnych przygotowań do następnego okresu programowania na lata 2007-2013. Postęp w przygotowaniach programów współpracy transgranicznej we wszystkich państwach członkowskich jest generalnie dobry i wyprzedza znacząco harmonogram przygotowań w porównaniu do okresu 2000-2006.

Jestem szczególnie zadowolona, z postępu w przygotowaniach programu Południowy Bałtyk, który oferuje wiele nowych możliwości w

zakresie współpracy transgranicznej. Rozumiem, że dodatkowo, w porównaniu do pierwotnego planu włączenia terenów przybrzeżnych południowej Szwecji, Polski oraz Duńskiej wyspy Bornholm, zarówno Kłajpeda na Litwie, jak i Meklemburgia – Pomorze Przednie w Niemczech, będą włączone w realizację tego programu. Oznacza to, iż prawie cały Euroregion Bałtyk będzie objęty tym programem. To naprawdę dobra wiadomość.

Mniej zachęcające są opóźnienia w przygotowaniach nowych programów wzdłuż granicy Polsko-Niemieckiej. Wiem, iż w tym tygodniu miały miejsce dalsze rozmowy mające na celu znalezienie rozwiązania kwestii organów zarządzającymi programami. Namawiam wszystkie strony, do znalezienia jak najszybciej, rozsądnego i wyważonego rozwiązania, które umożliwi przyspieszenie przygotowania programów.

Wsparcie z funduszy dla granicy Polsko-Niemieckiej będzie jednym z największych w zakresie współpracy transgranicznej w Europie. Jest zatem konieczne, abyśmy mogli je wykorzystać dla realizacji jak najlepszych programów, rzetelnie i dobrze przygotowanych, będących kontynuacją dotychczasowej współpracy.

Na koniec, chciałabym zwrócić uwagę na szybki postęp w przygotowaniu nowego programu transnarodowego Regionu Morza Bałtyckiego. Dotyczy on wszystkich państw członkowskich wokół Morza Bałtyckiego, jak również Norwegii, Białorusi i Rosji. Program ten działa na rzecz dalszej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi, a w szczególności na rzecz współpracy z Petersburgiem, Kaliningradem i Białorusią. Alokacja finansowa na rzecz tego programu będzie dwa razy wyższa w stosunku do obecnej, co oddaje wagę przypisaną temu programowi przez wszystkich zainteresowanych.

Szanowni Państwo,

Polityka regionalna może dać znaczący impuls rozwojowy całej Unii Europejskiej, przyczyniając się tym samym do jej większej konkurencyjności.

Wszystkie instrumenty będące w dyspozycji tej polityki są pomocne w osiągnięciu wyznaczonego celu. Prawdą jest, że programy realizowane w ramach dwóch głównych celów polityki regionalnej: Konwergencji i Konkurencyjności mają z pewnością największy wpływ na rozwój gospodarczy. Z drugiej jednak strony, programy Współpracy umożliwiają regionom charakteryzującym się podobnymi problemami, pracować wspólnie i korzystać z wcześniejszych doświadczeń w ich przewyciężaniu. Stworzenie systemu wymiany informacji i współpracy pomiędzy tymi programami, przyczyni się niewątpliwie do wzrostu gospodarczego w Europie.

Dziękuję Państwu za uwagę